

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

Egységes liturgia.

A »Vasárnap« feladatához hiven, téjékoztatni akarja olvasóit mindazon mozgalmakról, melyek az egyházi élet mezején felmerülnek. Mert olvasóink, s általában az egyház tagjai csak akkor viseltetnek igazi érdekekkel és szeretettel az anyaszentegyház iránt, ha látják, tudják: mi történik annak kebelében. A felmerülő változásokkal, újításokkal is csak akkor tudnak megbarátkozni, ha azokat összevethetik a meglévőkkel és megbirálhatják, hogy melyik jobb, melyik helyesebb. Ebből a szempontból kívánjuk megismertetni olvasóinkat az egységes liturgia kérdésével is.

Liturgia alatt általában az istentiszteletre vonatkozó cselekmények végrehajtását értjük. Ide tartozik tehát a tulajdonképpeni istentisztelet; a keresztelés, urvacsoraosztás, temetés, esketés, konfirmálás, templomszentelés. *Egységes liturgia* alatt pedig azt értjük, hogy mindezek a vallásos cselekmények, szertartások valamely felekezet kebelében egyformán, ugyanazon szabályok szerint hajtassanak végre. Mert a dolog ma úgy áll, hogy nemcsak a különböző vallásfelekezetek egyházi szertartásai különböznek egymástól, de még ugyanazon egy keresztyén felekezet sem egyformán gyakorolja azokat. Ez a keresztyén felekezet pedig éppen mi vagyunk, reformátusok. A ki ismeri a magyarországi testvéreink egyházi szertartásait, vagy azokon valamikor részt vett: az tudhatja, hogy ott másként foly le az istentisztelet, másként megy a konfirmálás, temetés, esketés stb. Pedig mind reformátusak vagyunk; ott is, itt is a bibliából merítjük hitünket; reformátoraink is jó részt ugyanazok voltak: mégis szertartásaink különbözők. Az erdélyi ember csak bámul, mikor egy

alföldi kálvinista templomba megy. Mintha nem is az ő templomában volna, úgy nem tudja az éneket, egyházi szertartást. A királyhágón tuli atyánkfiai is sok tekintetben így van mi nálunk.

Ha mind reformátusok vagyunk, miért van az eltérés? Nem lehetne-e egyformán hajtani végre minden szertartásunkat? Önkéntelenül is ezt kérdi minden ember. Az eltérés azért van, mert a református egyházak csak a főbb elvekben egyeznek meg egymással, a részletekben, a mellékes kérdésekben, evangéliumi szabadságuknál fogva, nem kötik meg magukat. Ilyen főbb elv, vagy igazság pl. hogy egyházuk feje Jézus Krisztus; hitünk egyedüli kútfeje a szentírás; üdvességiünket Isten adja ingyen, a Krisztusban vetett hitnél fogva; egy az Isten stb. Ezek mind igen nevezetes igazságok, melyekhez mindenik ragaszkodik és azokat emberi tudomány által nem engedi meghamisítani. De már az, hogy az istentiszteletnél előbb énekeljünk, s csak aztán imádkozzunk vagy megfordítva: nem lényeges. A fő az, hogy lélekben és igazságban imádjuk Istent. Így vagyunk a többi szertartásokkal is. Mindeniknél a Krisztusban megjelent üdvözítő igazságok hirdetésére fektetjük a fősúlyt, de a külső formákra nézve nem kötjük meg magunkat. Az eltérés tehát szabad, független hitünk, evangéliumi meggyőződésünk egyenes kifolyása, következménye. Ez még a reformáció idejében létrejött, s azóta kisebb nagyobb eltérésekkel, fenn is áll.

Protestáns szempontból ez tagadhatlanul helyes: de a gyakorlati élet szempontjából nem volna-e célszerűbb a szertartások külső formájára megegyezni, mikor úgy sem olyan nagy az eltérés? Erre a kérdésre, mindenki azt feleli, hogy bizony, jó volna. Ugyanis, nekünk reformátusok-

nak össze kell tartani, s az együvé tartozást a külső, szertartásokban is keresnünk kell. Mert csak jótékonyan hat a hitre, ha a vándor távol hazájától is éppen olyan lefolyású istentiszteleten vehet részt, mint szülőföldjén. Eltérő istentisztelet esetleg kételyt szülne lelkében. Helyeseljük tehát azt a mozgalmat, mely azt akarja, hogy a magyarországi református egyházakban legyen *egyforma sorrendje* a vasárnapi, hétköznapi, ünnepi istentiszteleteknek. Történjék egyformán a keresztelezés, urvacsora osztás, temetés, konfirmálás. Ez azonban nem azt teszi, hogy mindenütt ugyanazon imakönyvből és éppen ugyanazon imádságot kell elmondani minden vasárnap. Sem azt nem jelenti, hogy a keresztelezők mindenütt ugyanazon egy beszéddel vétessenek fel a református keresztyén anyaszentegyházba. Ezt mi sem helyeselnők, mert akkor egy lépés választana el a pápistáktól. A liturgia egysége alatt tehát a szertartások egyforma sorrendjét kell érteni.

Hogy az egyes szertartásoknál miféle újítások volnának eszközözendők és hogy a szertartások sorrendje milyen legyen: arról később rendre mind szólani fogunk.

Vajda Ferencz.

Temetés után.

Ha behullok a koporsóba
És ott csendesen pihenek,
Az elsirató harangszóra

TÁRCZA.

A sárgult imakönyv. 2

Néhány napra az anya temetése után Zsugordi végrehajtóval jelent meg Mártánál.

— Kedves hugom, szól Zsugordi, tudja, hogy minden vagyunkája le van kötve az én számomra, hát én most biztosítani akarom követlésemet, kamatokkal együtt úgy felszaporodott az adósság, hogy nemcsak a fekvőket, hanem az összes házbélieket is le kell foglaltatnom.

— Uram, szól Márta megadással, foglaljon le mindent, amit talál, csak ezt a kopott imakönyvet hagyja meg, mert drága jó anyám utolsó szava az volt, hogy ez lesz az én örökségem.

— Azt lehet. Annak a sárgult könyvnek úgy sincs értéke.

Zsugordi azután kiméletlen durvasággal föliratta a legparányibb tárgyat is, mindegyre hangoztatta, hogy az sem marad hová hajtsa le fejét a leány. Délre készen volt hóhércmunkájával Zsugordi s hideg vérrel köszönt Mártának.

Estére kelve tisztességesen öltözve ismét megjelent Zsugordi az Aszódi lánynál, ugyanazon mosolyra erőltetett arcczal jött, melylyel Aszódinénak az időhaladékat fölajánlta. — Márta, kinek emlékéből azóta sohasem mosódott el a förtelmes

Jönnek résztvevő emberek.
Résztevő arcczal valamennyi,
Bus sóhaj kél az ajkakon:
— Milyen derék, jó ember is volt,
Oh, be kár érte, kár nagyon!

Egy se' lesz, ki ne tudna rólam
Mondani valami szépet,
Áldást hint rám a koporsóban,
Aki annyiszor megtépett.
Aki százszor is megalázott,
Mostan az égig felemel.
Felsőhajt szánó fájdalommal
Sok irigy, gyűlölő kebel

Igy lesz, így lesz, mint annyi másnak
Eppen így volt én előttem,
Akinek egy jó sirt megástak
Odakünn a temetőben.
Ott is dobnak egy pár göröngyöt
A koszorus koporsóra . . .
És kijönnek a temetőből
És többet nem tudnak róla

De te én édes jó Istenem,
Nem felejtesz el engemet,
Oh te számon tartod, úgy hiszem
Az én sok szenvedésemet!
Hogy küzdöttem jutalom nélkül
De meg nem rendült a hitem . . .
Ugy-e, hogy odafenn Tenálad
Majd kárpótolsz jó Istenem?!

G. Diószegi Mór.

kép, megrémült, menekülni akart, mert érezte, hogy ha délelőtt neki szegezte fegyverét a rossz indulatu Zsugordi, most éppen meg fogja ölni.

— Márta, kedvesem, szól Zsugordi, legyen nyugodtan. Amiért lefoglaltattam mindenét, nem vagyok én maga iránt rossz indulattal. A foglalást meg kellett tennem a magam iránti kötelességből, de most azért jöttem Márta, hogy megmutassam, hogy nemcsak koldussá, hanem gazdaggá is tehetem. — Csak magától függ minden. — Ha akarja a legnagyobb városban veszek magának fényes lakást, szobaleányt, fogatot tartok a rendelkezésére. Nézze elővéve zsebéből egy zsacskó aranyat — pénze lesz bőven; ha ez elfogy, van még kétennyi, tízennyi, amennyi csak kell . . .

— S mindezért mi lenne az én teendőm, hogy feleségének ruhát varjak?

— Oh nem, nem — mondá s itt arca még szélesebb mosolyra csikordult, szeme kísértetiesen csillogott — a maga egyetlen dolga lenne, hogy e . . . e . . . engemet szeressen.

A leány borzadva rezzent össze e szavakra.

A gonosz lélek először felkészíti fegyverét, azután csalétket állított s végül elsüté fegyverét, mely félresült ugyan, de mégis megsebzé az ártatlanságot, megsebzé ott, hol legfájóbb, legnehezebben gyógyul: hitvány aranyaiért becsületét kérte cserébe.

Azt hitte Zsugordi, hogy ha ezt a leányt

Az erdélyi egyházkerület életéből.

3. *A lelkészek állami fizetés kiegészítésének ügye* rendben és fennakadás nélkül foly. Az idén már az 1500 koronáig való kiegészítés történt meg és így 1905-ben folyósításra kerül a teljes kiegészítés. Egyházkerületünkben 455 lelkészi állomás részéről állami fizetésekiegészítésben és pedig a teljesen 1600 koronás kiegészítést számítva, évi 354,651.33 kor. esedékes részünkre. Minhogyan azonban ez évben csak 1500 koronáig történt meg a kiegészítés és mert 67 lelkészi állomásunk üres, ez évi segélyünk összege 265040 korona és 20 fillér.

A múlt évi általános jelentésünkben jeleztük volt, hogy előterjesztésünk folytán lépéseket tett a konvent az iránt, hogy az 1898. évi XIV. t.-cz. 3. §-ának értelmezése tágítassék, mert különben sok egyházközség lesz elzárva a fizetésekiegészítési kedvezmény elől, melynek a törvény intenciója értelmében, igénye lehet a kongruára. A konvent e felterjesztésének meg is volt az eredménye, mert *Berzevíczy* Albert, közokt. miniszter ur önmagmél-tósága, múlt évi november hó 28-án kelt 48546 számú határozatával, elvi rendeletet bocsátott ki az iránt, hogy 1898. év előtt rendszeresített lelkészségek is folyamodhatnak állami fizetésekiegészítésért, az esetre, ha jövedelmük az idők folyamán, 1600 koronán alul csökkenne. E fontos elvi

először fojtogatni kezdi, s azután megmutatja neki a szabadulás útját, oda dobja magát áldozatául. Nem számított arra, hogy ha neki a pénz a bálvány, kit imád, mások ismerik az Istent, ki gondviseli az árvákat.

A leány kétségbeesésében csak ennyit tudott mondani: «kérem, távozzék innen azonnal!»

Zsugordi belátta, hogy ajánlatával ezuttal aligha fog célt érni, távozni készült. Utolsó savaiban figyelmeztette Márthát, hogy gondolkozzék meg, ha ajánlatát el nem fogadja, menten kidobhatja a házból s bizony ilyen hüvös tavaszi napokon még nem lesz kellemes a bokrok alatt tanyázni. Ezzel behuzta az ajtót s távozott.

Márta egyedül maradván, csak most érzé a kint, a melyet a gonosz ember neki okozott: miután mindenéből kifosztotta, most már becsületére áhítozik. — Kezeit ég felé emelve, felsóhajtott: »Istenem, adj erőt, ennyi megpróbáltatás elviselésére!»

Azután gyorsan átgondolta, hogy neki innen menekülnie kell. — El, el innen, ennek az átkozott embernek kezéből!

Este volt már. Künn a tavaszi szellő küzdött a téli hideggel. Mártnak meg kellett várnia a reggelt. Ez volt utolsó éjszakája a szülői házbán. Aludni próbált, de nem jött állom szemére, hanem szüntelen csak Zsugordi förtelmes arcát látta vigyorogni a sötétben hol itt, hol ott. Végre felkelt, világosságot gyújtott, azután számot vetett

rendelet számottevő mértékben emeli a kongruatörvény előnyeit.

3. Az 1902. évi egyházkerületi közgyűlés által elrendelt *egyházmegyei kikerekítések* végrehajtása a folyó 1904. január hó 1-re volt kitűzve. Tisztelettel jelentjük, hogy úgy ennek, mint a volt püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségek bekebelezésének ügyét kellőleg előkészítettük és ez alapon az érdekelt egyházak átadása és átvétele megtörtént, valamint a szükséges új szervezkedés, minden akadály nélkül, végrehajtott.

5. *Az országos közalapi és országos gyámin-tézeti járulékok befizetésében évről-évre mutatkozott késedelmet és hátralékot is sikerült végre igen jelentékeny mértékben alábbszállítanunk, ugyanarra, hogy míg az előző években erdélyi egyházkerületünk hátralékai 20—26%-kal, a legmagasabbak között szerepeltek: a múlt 1903. év december 31-én csak 2719 korona 41 fillér hátralékunk állott fenn az országos közalapnál, ami 12%-os aránynak felel meg, de a folyó év első 3 hónapjában, folytonos sürgetéseink következtében, ez a hátralék is teljesen befizettetett.*

6. Igazgató tanácsunk *elvi jelentőségű* határozatait az alábbiakban van szerencsénk bejelenteni, kérve azok jóváhagyó tudomásulvételét:

a) Beadott indítvány folyton kérdést intézett igtanácsunk az összes egyházmegyékhez aziránt, hogy tekintettel a tanítóhiányra, nem volnának-e képesített *nők* is alkalmazhatók egyházainkban

önmagával. — Innen reggel távoznia kell. Könnyű lesz a kiköltözés, mert egyetlen tárgyat lesz szabad elvinnie: imakönyvét. Elővette ez egyetlen örökséget, melynek lapjai meg voltak sárgulva, lapszélei a sok használattól megrongyolva. Ezt a könyvet forgatta. Gyönyörű imákat, elmékedéseket talált benne. Végig olvasta valamennyit. Oh, mennyi vigasztalást, mennyi gyógyító balzsamot talált szenvedéseire; legmélyebben vésődött lelkébe az az ima, melynek czime: «*Csak Istenben bizál s azután önerődet szedd össze!*»

Mikor a hajnal első sugarai kezdének beszűrődni az árva ablakain, akkor végezte be a könyv olvasását. — Erőt nyerve a biztatástól, hogy aki istenben bizik, annak minden dolgai jól folynak; megszilárdulva abban a hitben, hogy az erény, jó erkölcs az embernek legszebb ékessége, elhagyá a házat, melyben most már csak becsülete árán lakhatott volna tovább.

Elindult hát. Hová? Egyelőre maga sem tudta.

Még korán volt. Alig néhány ház ablakában látott világosságot. Örült a félhomálynak, annál biztosabban haladhat.

A falu végén megállt, visszanézett, istenhozádat mondott annak a helynek, melyben gyermekéveit játszotta gondtalan boldogságban.

A falu végén volt a temető! Ide bement. megcsókolá az egymás mellett álló két fejfát, könyeivel megöntöze a frissen ültetett virágtöket s azután imakönyvét kebelébe szoritva, ment ki az országútra s haladt folyton az éjjel olvasott

kántortanítókul? A beérkezett vélemények részint örömmel üdvözölték az indítványt, részint aggodalmaikat fejezték ki, hogy némely egyházközségünkben a szokás oly teendővel is terheli a kántortanítókat, pl. temetések alkalmával, melyet a gyengébb szervezetű nők magukra nem vállalhatnak.

A fölmerült összes vélemények figyelembe vételével és a nagyenyedi tanítóképző intézet meghallgatásával úgy határozott ig.-tanácsunk, hogy oly helyeken, hol az egyházközség viszonyai szükségessé teszik és az egész egyházközség beleegyezik, különösen templomi istentiszteletek végzésénél, énekvezérségre nők is alkalmazhatók, megfelelő képesítettség mellett. A képesítettség megszerezhető 18 évet betöltött, ref. vallásu művelt nők által, az egyházkerület tanítóképző intézetében akár magán uton való előkészülés, akár a tanintézetbe való bejárás útján. A képesítési vizsgálat tárgyaiul az ének és orgona, egyházi szervezet és szertartástan van kijelölve.

b) Az építkezési ügyek eddigi ellátásának gyorsítása céljából és azért is, mert a központi műszaki előadó, a helyszini viszonyok alapos ismerete nélkül, nem lehetett abban a helyzetben, hogy az építkezések foganatosítása körül követhető eljárásra nézve mindig határozott és pontos utasításokat adhatott volna: szükségesnek látta ig.-tanácsunk fölkeríteni az összes egyházmegyét arra, hogy a kebli műszaki előadói állások szervezése iránt intézkedjenek, anyaszentegyházunk ügyei iránt jóakarattal viseltető szakférfiakat nyerve meg emez állásokra, kiknek szakértői véle-

ménye alapján, további bejelentés kötelezettsége nélkül, végezhető a 6000 korona építési összeg keretét meg nem haladó építkezések, főtartatván ig.-tanácsunk jóváhagyása a 6000 koronát meghaladó építkezésekre és minden ennél csekélyebb értékű építkezésre is, az esetben, ha az egyház, vagy iskola azt csakis 1000 koronát meghaladó adósság felvételével képes foganatosítani.

c) Az alapítványok érintetlen fenntartásának elvéből kifolyólag igtanácsunk minden előfordult esetben kiváló figyelemmel volt arra, hogy egyfelől a kegyes alapítványok eredeti célja tiszteltben tartassék.

Hogy ebbeli ellenőrzési feladatunkat sikeresebben gyakorolhassuk, a kollegiumi alapítványok összeírásának mintája szerint, rovatos íveket készítettünk és azok szétküldése mellett elrendeltük az összes egyházi alapítványok jegyzékbe foglalását, kötelezve az egyházközséget a kimutatás egy hiteles példányának fölterjesztésére, okmánytári megőrzés végett.

Ugyancsak a fennebb jelzett indokok alapján, de a nagyteremi egyházközség lebontott templomában talált műemlékek szabálytalan uton eszközölt eladásából is okulva, elrendelte igtanácsunk az egyházközségek és kollegiumok tulajdonában levő klenodiumok és műbecscesel bíró másnemű értékek leltárszerű összeírását is, ami tényleg folyamatosan van.

d) Az egyetemes konvent rendelkezése alapján körlevelileg fölhitva igtanácsunk az egyházközségeket arra, hogy a *Brit és Külföldi Biblia Társaság* százévi működésének emlékére folyó

ímák és elmélkedések hatása alatt erősen bizva Istenben és két kezében. Hosszu volt az ut, volt ideje elmélkedni. — Elgondolá élete történetét, szüleinek halálát. Oda jutott, mikor Zsugordi neki fényes gazdagságot ígért. Ekkor úgy tetszett, mintha ismét látná a rettenes vigyorgást, úgy érezte, mintha valaki dadogva rohanna utána. A hajnali szellő kergette a völgyben leülepedett lomha ködöt, de Mártha amint hátra nézett, Zsugordit vélte látni, amint asszott kezét utána nyújtja, Márta meggyorsítá lépteit, hogy az alak utól ne érhesse.

— Jó reggelt, kisasszony, szállalt meg akkor egy ismerős hang — hová oly sietve?

— Megyek . . . megyek . . . megyek . . .
— hogy hová, azt már nem tudta megmondani.

Az ismerős hang a szomszéd város varró-műhelyének szolgájá-é volt, ki sokszor hozott megbízást Mártának. Most a cég tulajdonosa meghallván, hogy Mártának mindenét lefoglalták, sietett őt műhelyébe meghívni.

Márta hálásan fogadta a meghívást.

A varró műhely leányai nem szívesen fogadták Mártát, mert ismerték elbájoló szépségét, féltékenyek voltak. Ok nélkül azonban. — Márta a műhelynek legfélreesebb zugában kért magának helyet. Szavát alig lehetett hallani. Dolgozott ki-

váló szorgalommal. Szép arcán a bus komorság mellett az aggodalom ült mindannyiszor összereszt, valahányszor a műhely ajtaja megnyílt. Zsugordi kísérteties arcza éjjel-nappal gyötörte s nem tudott szabadulni a gondolattól, hogy egyszer eljő utána s erőszakkal elhurcolja.

Márta nem vett részt a leányok pajzán tréfaiban. Ha szabad ideje engedte, elővette egyetlen örökségét s olvasott. Ilyenkor — az Istennel való társalgás közben — némi nyugalom és derült fény látszott arcán. Amint azonban letette könyvét, ismét szomorú lett. Gyakran tudakozódtak buskomorsága okáról, de mindig csak ezt felelte: «Hagyjátok! Egy szomorú emlék!»

Évekig tartott ez így, mignem egyszer azt hallotta, hogy Zsugordit az adósai uzsoráskodás miatt följelentették; a törvényszék bebörtönözte és a gonosz ember itt e leghozzáértőbb helyen meghalt.

Ettől kezdve felderült a Márta arcza, kedvesség, báj ömlött el egész lényén; ragyogó szépsége csak most tündökölt igazán. A lányoknak most már volt okuk féltékenykedni.

Te pedig, kedves olvasó, tanuld meg a Márta történetéből, hogy bármi nehéz szenvedések között legerősebb támaszod az Istenben vetett rendületlen hit.

Kraszna.

Zoványi Lajos.

évi márczius 6-án hálaadó istentiszteletet tartanak és hogy az eme napon, mint a biblia vasárnapján, befolyó perselypénzeket szolgáltatassák be, a százados alap pénztárába való juttatás végett.

Erre az alkalomra kiosztotta volt igazgatótanácsunk az összes egyházközségek között a nevezett biblia-társaság százévi működésének ismertetéséről szóló füzetes munkát, melyet az egyetemes konvent megbízásából *Balogh Ferencz*, debreczeni hittanár aa. állítottak össze.

e) *Az egyházi építkezéseknél* igen sok esetben kellett tapasztalnunk, hogy egyes egyházközségek, erejüket túlbecsülve, nagy adósságokat raknak vállaikra, melyeknek terhét később el nem bírják és ezáltal vagyonilag tönkre jutnak. Hasonló esetek megelőzése céljából körlevelet adott ki igazgatótanácsunk, a múlt év végén, elrendelvén abban, hogy minden 1000 koronát meghaladó kölcsönvétel csakis főhatósági engedély mellett eszközölhető

és hogy minden egyházi építkezéssel külön külön számadás készítendő, mely 6000 koronán belüli költségvetés mellett az egyházmegyei, ezt meghaladó összegnél pedig az egyházkerületi főhatóság felülvizsgálata alá tartozik.

f) Végül behatóan foglalkozott igazgató ta-

nácsunk a lelkeszi és tanári *mellékfoglalkozások* szabályozásának kérdésével is, mert az e tekintetben még 1901-ben kiadott és a főtiszteletű egyházkerületi Közgyűlésnek bejelentett körrendelet nem orvosolta kellő mértékben azokat a bajokat, melyek a mellékfoglalkozások gyakori vállalásából többször keletkeztek és léptennyomon keletkezhetnek. Az újabbán beszerzett jelentések szerint gimnásiumi és theologiai tanáraink közül 47-nek van mellékfoglalkozása, melyből 6 tanítási, 41 pedig pénzügyi elfoglaltság. A lelkeszek közül 104 bir mellékfoglalkozással, melyből 4 jelentéktelenebb tiszteletbeli megbízás, 22 takarékpénztári igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagság, 28 szövetkezeti elnökgazgatóság, 13 szövetkezeti könyvelőség és pénztárnokság, 25 pedig olyan mellékfoglalkozás, mely határozottan hivatali jelleggel bir. A mellékfoglalkozások kérdésének megoldása rendkívül nehéz feladat mert míg egyfe-

lől a lelkeszi és tanári állás függetlenségének és az erőmegosztás elkerülésének magasabb szempontja azok feltétlen eltiltását indokolná, másfelől kétségtelen, hogy a vállalt mellékfoglalkozások révén jelentékeny társadalmi súlyt és tekintélyt szerezhettek meg belső embereink, a melyet azután az egyház és iskola javára is értékesíthetnek. Emez erkölcsi indok mellett nagy figyelmet érdemel az anyagi szempont is, mert valóban a hivatásuk magaslatán álló, kötelességtudó és szorgalmas egyének, hivatali teendőik sérelme nélkül, egészen képesek megfelelni a lelkipásztori, vagy tanári hivatással nem ellenkező csekélyebb mellékfoglalkozás által rájuk hártott kötelességnek is, ha pedig ez így van, akkor méltánytalan eltüntetni az ilyeneket a mellékfoglalkozásoktól és elzárni ezzel utját annak, hogy maguk és családjuk részére, fokozottabb munkájuk által, kényelmesebb megélhetést biztosítsanak.

NŐ BIBLIAÁRUSÍTÓ BOMBAYBAN.

megállapítandónak tartja arra az esetre, ha az illető engedélyezett mellékfoglalkozó rendes hivatali teendőiben a legcsekélyebb mulasztásban találtatik. Ilyen irányban a főt. és mélt. egyházker. Közgyűléséhez külön előterjesztést fogunk tenni.

7. A székely egyházközségek *kepeterhének* könnyítése tárgyában, 63. jkvi szám alatt elrendelt felirat felterjesztetett a vallás és közoktatásügyi, valamint a pénzügyi miniszteriumhoz és meg is van annyi eredménye, hogy a miniszterium közelebbi adatok felterjesztését kívánta, melynek összegyűjtése most van folyamatban.

Végül jóváhagyási záradékkal láttuk el a jelentésünk mellékletében felsorolt díjleveleket. Tisztelettel kérjük emez intézkedéseink jóváhagyó tudomásul vételét és általában egész jelentésünk kegyes elfogadását.

Mind-
ezekre tekintettel igazgatótanácsunk még ez alkalommal az 1901. évi szabályzatot fenntartandónak ítélte és csakis *hivatali szerű* mellékfoglalkozások eltiltását látja szükségesnek, de minden mellékfoglalkozási engedély azonnali visszavonhatóságát

Az Erdélyi ev. ref. egyházkerület Igazgatótanácsának Kolozsvárt, 1904. május 13-ikán tartott üléséből.

Br. Bánffy Dezső,
elnök.

Dr. Kádár János,
titkár.

Világkrónika.

Fényes japán győzelem.

A japán-orosz háboru szinteréről az ember szívét és lelkét megrázó hírek érkeznek. A japánok egymásután aratják a fényes győzelmeket az oroszokon, de ezek a győzelmek annyi ember áldozatba kerülnek, hogy a kegyes keresztyén ember elborzad azoknak csak pusztá hallására is. Legutóbb *Kincsu* várát foglalták el az oroszoktól, de ez a győzelem nekik is 15 ezer emberükbe került.

Port-Artur egy félszigeten fekszik. A száraz földről egyik erőssége, hadi nyelven kulcsa, *Kincsu* vára volt. A japánok hat napig tartó folytonos ostrom után ezt az erődöt foglalták el. Ennél véresebb csata még alig történt. Az oroszok 36 nehéz ágyuval védették. Aczél sodronyokkal, erődítményekkel, sánczokkal vették magukat körül. Kétszer vissza is verték a japánokat. A hatodik nap 16 óra hosszat szakadatlanul támadtak a japánok, a legsűrűbb golyó zápor között. Egész sor számra hullott el a legénység. De, a hátul levők halál megvetéssel rohantak előre bajtársaik holtestén keresztül, míg nem este hét órakor az erődre kitűzték a japán zászlót. Hir szerint 15 ezer ember esett el a hat napig tartó küzdelemben. Orosz részről a veszteséget 4 ezer emberre becsülik; ezen kívül elfogtak ezer oroszot; zsákmányul ejtettek 72 orosz ágyut. A japán harmadik hadsereg vezére *Oku* tábornok volt, ő vezette ezt a rettentő rohamot. A japánok eltökélt szándéka, hogy bármennyi emberéletbe kerüljön is, Porth-Arthurt beveszik, azután egész erejüket Kuropatkin ellen fordítják. Porth-Arthur ostroma a tenger felől is szakadatlanul tart. A japánok most 12 mértföldnyire vannak Port-Arthurtól.

Hir szerint, a kincsu győzelem után, egy bekötött szemű japán követ jelent meg Mukdenben Alexejev helytartónál és három napi fegyverszünetet kért, míg a halottakat eltemetik. (Utóbb érkezett jelentések szerint a japánok vesztesége csak 3500 ember volt; az oroszoké pedig 1000 ember. Szerk.)

A hadviselő felek ereje. Katonai szakférfiak számítása szerint, ha mindazok a csapatok, amelyeket a czár minap, mint a harctérre küldendőket megtekintett, Mandzsuriába érkeznek, ami két hónap előtt meg nem történhetik, akkor is mindent egybe véve az orosz hadsereg létszáma nem fog többet kitenni, mint 248.450 embert és 638 ágyut. Ebből kell, hogy a portharthuri és wladivosztki őrségeket is fenntartsa. Azonban a japánok már jelenleg is a harctéren 226.500 ember és 780 ágyu fölött rendelkeznek; világos dolog hogy Kuropatkinra nézve nem mutatkozik a leghalványabb kilátás sem, hogy az

aratott diadaloktól lelkesülő japán hadsereget legyőzhesse. Zavart csupán a bálti tengeri orosz flotta okozhatna a japánoknak, de ez is nehezen halad, mert az állomásokon nem adnak többet, mint egy napra való szenet. Am azért a háboru kimenetele nagyon bizonytalan.

Egyházi élet

Az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése a tagok nagyszámu részvétele mellett folyt le máj. 27. 28. napjain. Elsőbben dr. *Bartók* György püspök tette meg jelentését. Ohajtja mind az énekes könyv, mind az istentisztelet egyformává tételét magyarországi testvéreinkkel, de azt mondja, hogy a külső egység csak úgy lehet üdvös, ha ahhoz a lélekben való egység is hozzá járul. Alapítványokban 28 ezer koronát *Bagoly* György és neje adtak Kovásznán stóla megváltásra; 5000 koronát *Koós* Ferencz adott a brassai egyház részére. A többit is egyesek áldozatkészsége hozta össze.

Egyházkerületünkben igen nagy foku a lelkész hiány. Ez idő szerint 44 lelkészi állás van betöltetlen. Az utóbbi időben ugyan mind több-több ifju lép lelkészi pályára, minek folytán évek mulva sikeresebb lesz üresen álló egyházainkban a hívek lelki gondozása. Óva inti püspökünk a lelkészeket, s az egyház tagjait is, hogy az egyházi életbe a politikát be ne hurczolják, mert ezzel erősen felzavarják a hívek békességét. Atyailag buzdit minden lelkészt és tanárt, tanítót, hogy az egyház iránti magasztos kötelességeiket pontosan teljesítsék. Végül örömmel üdvözli a közoktatási kormány által tervbe vett népoktatási törvény tervezetet, mert nemcsak a magyarságot erősíti meg, de éppen a református tanügynek is javára lesz. Püspök urat a kimerítő, szép jelentésért megeléjeneztek és *Bánffy Dezső* főgondnok indítványára köszönetet szavaztak.

Zsinati képviselők. Az idei Zsinatra a képviselőket az egyes egyházközsegek presbiteriumai választják. Erdélyi ref. egyházkerületünkben jun. 1—15-ig kell megejteni a választást, és pedig választani kell 9 egyházi 9 világi képviselőt. Ezenkívül 3—3 pótagot.

Lelkészek mellékfoglalkozása. Az igazgatótanács javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, mely hivatva lett volna korlátozni a lelkészek mellékfoglalkozását. Sok lelkész — fájdalom — nagyobb mértékben elfoglalja magát mellék teendővel, mint a tulajdonképpeni lelkészi hivatás. A közgyűlés azonban nem akarta egészen megfosztani a lelkészeket a mellékfoglalkozástól, mert esetleg éppen azokat sujtoita volna, a kik amugy is elvégzik dolgukat, hanem a javaslatot levette a napi rendről és az Ig. tanácsra bizta a mellékfoglalkozások engedélyezését. Jó lesz a felett gondolkodni, mert ha a szükség úgy kívánja még napi rendre kerülhet a javaslat.

Az egyetemes énekes könyvre vonatkozó ig.-tanácsi előterjesztést a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Az előterjesztés értelmében egyházke-

rületünk óhajtja ugyan az egyetemes énekes könyvet, de azt kívánja, hogy az eddigi énekes könyvre való tekintettel készítessék el az. Ugy költészeti, mint zenei szempontból újból átdolgozandónak tartja a próba-énekes könyvet s kívánja, hogy a halotti énekek is az új énekes könyvbe vétesse-nek fel.

Tanítók, kántorok gyermekei a szeretet házban. Az igazgatótanács az egyházmegyéek meghallgatásával javaslatot terjesztett elő, hogy a szeretet házba a kántorok, kántoritanítók és tanítók leányai is kedvezményes díjjal vétesse-nek fel, ha bizonyos — a javaslatban említett — föltételeknek megfelelnek az illető leányos apák. A feltétel a javaslat szerint az lenne, ha a kántor kötelezné magát, hogy élete végéig, javadalmához mért 8—10 korona évi díjat fog fizetni, továbbá az egyházközség is kötelezze magát, hogy a hasonló összegű díjat örök időn át hordozni fogja. Akkor az illető gyermeke épen olyan kedvezményekben részesülne, mint a lelkészeké, vagy a tanároké.

Sirkoszoruzáskor.

— Egy barátomhoz. —

Koszorut teszünk le anyád sirhalmára,
A meghatottságtól könnyünk perreg rája,
A szívünk fáj . . . vérzik . . .
Azt a nagy fájdalmat, mit kebled érez,
Csak azok érzik, kiknél megtörtént ez . . .
Oh, csak azok érzik! . . .

A legkedvesebbet. -- anyádat vesztéd el,
Annak állunk mostan szent illetődéssel
A sirhalma mellett.
Ne sirasd őt, hiszen az Ur szólítá meg
És elment, miként az engedelmes gyermek,
Neki menni kellett . . .

Ne könnyezz, ne sirj hát, ne essél kétségbe,
Hisz tudod, van édes, jó atya az égbe',
Az nem hagy el téged.
A jó égi atya, kit most tőled elvett,
Az édest, a legjobb és legkedvesebbet
Vissz'adja majd néked. Csiszér Dénes

Hasznos tudnivalók.

A cseresznyefák csipásodása ellen A cseresznyefák csipásodásának, vagyis gyantafolyásának meggátlására a leghathatósabb szer a közönséges fekete szappan. Az eljárás igen egyszerű a mennyiben a szappanból sűrű keveréket készítenk, ezzel a fának megtámadt héját bekenjük. aztán bekötözzük, mire a fa rendszeren meggyógyul. Egy más módja a következő: A cseresznyefák elcsipászását rendszerint meglehet gátolni, ha mindjárt a kezdetén, a mihelyt észrevesszük a bajt, a csipásodó helyeket meleg vízzel tisztára lemoszuk, hogy minden csipa eltávolodjék. Ha a fa már maga is megvolna sérülve, messük ki a sérült részt éles késsel, a sebet pedig kenjük be oltóviasszal.

Diófaszaporítás. A diófát nem czélszerű ültetés által szaporítani, mert ez a fa teljességgel nem szereti az átültetést és azt nagyon sokáig meg szokta sinyleni. Legjobb a diófát magról vetni, oda arra a helyre mindjárt, a hol gondoljuk, hogy állandóan maradni fog. A magról kelt fa igen gyorsan és erőteljesen fog fejlődni s ha pl. egy 5—6 éves csemetét átültetünk, mellé pedig egy szem diót vetünk, az erről kelt fa amant néhány év múlva nemcsak eléri, hanem el is fogja hagyni, azonkívül pedig mindig egészségesebb lesz. Vetőmagot azonban mindig csak olyan diófáról vagyunk, a melyet rendszeren termőnek és szép gyümölcsöt hozónak ismerünk, míg terméketlen fáról magot ne vegyünk, mert a származó fa is ilyen lenne.

Mai képünkhöz.

Bombay (ejtsed: Bombe) Ázsia déli részén fekszik, az elő indiai félszigeten; ennek egyik nagyobb, élénk kereskedelemmel bíró városa. Az egész félsziget lakói legnagyobb részt hinduk. Az angol kormány, mert angol főhatóság alá tartozik, minden elkövet, hogy a keresztyén vallást ott elterjessze. Mai képünk egy *női biblia árusítót* tüntet fel. Ott áll a középén és egyben magyarázza is a benszülött asszonyoknak a bibliát, a kik valamennyien diszbe vannak öltözve. Így munkálja Isten az ő országának elterjedését.

Vegyes hírek.

A szegedi választás. Az elmúlt hét legérdekesebb politika eseménye a Szegedi képviselő választás volt. Br. *Bánffy Dezső*, az újpárt vezére lépett fel Szegeden és vitte harciba programját. Győzelme, a kormánypárti jelölttel szemben fényes volt; 115 szótöbbséggel választották meg. Most már egy néhány taggal képviselve van az új párt is, vezérével együtt, a parlamentben.

Irányi Dániel emléke. Május 24-én leplezték le Budapesten Irányi Dánielnek, a lelkes hazafinak, a függetlenség i eszmék tetterős bajnokának, Kossuth Lajos leghivebb emberének szobrát. A szoborművet Kallós Ede művészi vésője formálta. Magas talpazaton van Irányi bronzból készült mellszobra, mely alatt kőből vésett nőalak bánatosan hajtja le fejét. Az ünnepi beszédet Neményi Ambrus mondotta, Illyés Bálint pedig hazafias versét szavalta el. A Kossuth párt részéről pedig Komjáthy Béla méltatta a nagy hazafi érdemeit.

Steindl Imre emléke. A magyar országgyűlés palotáját, mely külföldön is ritkítja párját: *Steindl Imre* műépítész tervezte és vezette az építést. Az országház építész bizottsága a Magyar Mérnök Egylettel kapcsolatosan, a képviselőház lépcsőcsarnokában mellszobrot állított Steindl Imre emlékére. Ennek a leleplezése is vasárnap történt meg. Beszédet *Hieronymy Károly* miniszter tartott.

Vécsey Tamás dr. a budapesti tudomány egyetem jogtanára a napokban tartotta meg negyven

éves tanári jubileumát. A pesti ref.-egyház tanácsa is üdvözölte ez alkalomból a tudós tanárt, a ki hálás szívvvel köszönte meg az ünneplést. Beszédében kiemelte, hogy a tanszéken nemcsak tudomány, hanem vallás és erkölcs is szükséges. Igyekezete volt mindenkor értékesíteni a tiszta kálvinizmusból táplálkozó erkölcsi erőket. Ezelőtt 44 évvel, az első magyar kultuszminiszter, Eötvös, nevelőt keresett fiához és Pauler őt ajánlotta. Ez igen nagy megtiszteltetés, mondá Vécsey, de én kálvinista vagyok. »Tudom, mondá Eötvös, éppen azért is bizom önre a fiamat, hadd érezze a kálvinista jellem hatását.«

Belügyminiszteri rendelet a vasárnapi munkaszünetről. A belügyminiszter egy legújabb rendelete szerint, a vasárnapi munkaszünet alatt csak oly kisiparosoknak van a munka megengedve, kik foglalkozásukat állandóan egyedül, segédek vagy tanoncok nélkül üzik. Ellenben a kik iparukat segéd személyzet alkalmazásával gyakorolják, azok büntetés terhe alatt saját maguk sem folytathatják a munkaszünet alatt napi foglalkozásukat.

Bocskay emlékünnepelyt tartottak május 29-én Kézdivásárhelyen, a mely mindentekintben igen fényesen sikerült. Jövedelmét részben az ott felállítandó Kossuth szoborra fordítják.

Kolozsvári ref. egyházunk szintén Bocskay emlékünnepe lyt tartott, pünkösd másod napján, a monostori város részben építendő templom javára. Felolvasást dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár tartott. Ez is szépen sikerült, de a reformátusok, írja egyik lap, többen is lehettek volna.

Viharok. A hetekig tartó szárazság után a mult héten megváltozott az idő. Számos helyen az országban bőven esett a gazdák által régen várt eső, melyre nagy szüksége volt a vetésnek, viszont más tájon oly zivatar dühöngött, hogy haszon helyett csak pusztítást hozott. Így jégverés volt: Vasdobrán, Ó-Kanizsán, Nagybecskerekén, Szegszárdon, Zimonyban, Rátfalván, Tapolczán, Pécsen, hol a kár egy milliót meghaladja. Az ideai termés kilátás nagyban csökkent a sok szárazság miatt. Ez érezhető is volt, mert a buza ára már is emelkedett. Ha ezután kedvező időjárás lesz: még sokat fejlődnek a vetések.

Beomlott templomtorony. Sopron mellett, a közeli Szt.-Márton községben a templom tornya, melyben négy harang volt elhelyezve, beomlott. A templomon a legutóbb földrengés folytán repedések támadtak s ez okozta a beomlást.

A kinek kutyaugatás a magyar vezényszó. A gyulai 2. honvédegyalozezred mult év nagygyakorlatán történt, hogy Frank Emil budapesti könyvelő, tartalékos hadnagy úgy nyilatkozott, hogy a »magyar vezényszó kutyaugatás.« Ez a durva beszéd a tisztikar legnagyobb részét, módfelett felháborította, és Frankot kiközösítették maguk közül, be se eresztették a tisztí étkezőbe s végre feljelentették az ezrednél. A tisztikar becsületügyi választmánya hosszú huza-vona után Frank Emilt méltatlannak ítélte a tisztí kardbojtra s attól megfosztotta. Az idén már mint közlegény vonult be gyakorlatra.

A csudatevő pap. Matora György maros-szentgyörgyi gör. kath. pap szerzett egy villamos gépet és egy fonográfot. A kép: az ördög, a fonográf: az égi hang. Aztán hiveinek jó pénzért, jövendöl, csodákat tesz, hokus-pokusokat csinál. A jámbor tudatlan nép tömegesen megyen a csudatevő paphoz, hogy bajain segítsen. Az üzlet, mint hirlik, szépen hajt. Ime, a tudomány vivmánya így lesz a nép félrevezetésére fordítva.

Sós eső. Utahban és Jomingban Észak-Amerikában nemrég olyan eső esett, hogy azoknak a ruhája, akik megáztak ebben az esőben, meg száradás után egészen fehér volt a rája lerakodott sótól. A sóréteg belepte az összes, szabadban lévő tárgyakat és az ablakok üvegét átláthatatlanná tette. Kiszámították, hogy egy négyszög mért földnyi területre nem kevesebb, mint három tonna só esett. Ezt onnan magyarázták ki hogy a két helység mellett nagy sós tavak vannak és azokból szállott fel a sós vízgőz.

Posta Tibetben. Tibet országnak, az angol kormány most üzente meg a háborút. A hadüzenetet, mint egy londoni lap írja, akár postán is lehet küldeni oda, ahová czimezve van: mert Tibetben van posta, csak bélyeg nincsen. A tibeti ember, ha levelét megírta, elviszi a postahivatalba és ott szépen megalkuszik, hogy mennyiért viszik el oda, ahová szól. Ha aztán az alku megvan, a hivatalnok ráüti a bélyegzőjét a levélre: ez a bélyeg. Ha nem tudnak megegyezni, hát akkor az ember visszaviszi a levelet. Vár, amíg majd olcsóbban is elviszik.

A szerkesztő postája.

V. A. Marosvásárhely. Czikke elég könnyen és szép nyelvezettel van megírva, de a tartalma legfennebb csak Önt érdekli; nincs benne általános érdekű dolog. Annak azonban igen örvendünk, hogy az anyaszentegyház iránt érdeklődik és nemes elhatározása, hogy az Ur szolgája legyen. Csak előre!

S. E. Vadasd. A két verset kaptuk. Hisszük, hogy ott igen szép volt, mikor a szerző Mihály Sándor alkalmilag elmondotta. De már idejét multa, hogy a »Vasárnap«-ban közre adjuk. Itt nem is lenne olyan szép. Csak olyan dolgokat közlünk, melyeket később is tanulsággal olvashatunk.

T. Gy. Alpestes. Dehogy küldjük, a világerő sem küldenék vissza. A miért idejét multa, ez mindig tanulságos. Jó nekünk azokat a dolgokat minél többet hallanunk. A nyár folyamán közleni fogom.

Nöbarát Székelykeresztur Versét, ha nevét tudni fogjuk: közreadjuk. Árulástól ne féljen. Szerkesztőségünk csupa egy tagból áll, ez pedig úgy az illetővel, mint önnel szemben úgy hallgat, mint a sir.

B. Gy. Héviz. A lapot a »Kőhalmi Magyar Kaszinónak« még akkor megindítottam. Ezt vegye tudomásul V e s z p r é m i Ida kisasszony is, kinek szivességéből küldetik. »Vajha meghozná méltó gyümölcsét.«

T. Gy. Kolozsvár. Leveledre a családomban levő kriminális betegség miatt, a melyen már Istennek hála, tul vagyunk: ez uton felelek. Az eszmét helyeslem. Könnyen meg is valósítható, csupán a cikkeket kell megírni. Ezt pedig ti könnyen megtehetitek. Később levelet is irok.

Cs. M. Zernest. Jöni fog, csak egy kis türelem. Lapunk nagyon kicsi terjedelmű, s munkatársaink arra való dolgozatát rendre szeretnők felhasználni.